

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2022-09-16

Ärendenummer
NV-05667-22

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck (dnr M2022/00841)

Sammanfattning

Naturvårdsverket ser i huvudsak positivt på Miljömålsberedningens förslag om metodutveckling, uppföljning och mål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion och klimatnyttan av svensk export. Förslagen kan bidra till att kunskapen om klimatutsläppen från konsumtionen såväl som klimatnyttan till följd av Sveriges export ökar. Förutsatt att ytterligare styrmedel och åtgärder införs, inom områden där Sverige som land och som medlem i EU har rådighet, kan målen i förlängningen även bidra till att klimatutsläppen minskar.

Naturvårdsverket vill samtidigt understryka vikten av att de föreslagna mål- och uppföljningssystemen för konsumtion och exportnytta tydligt hålls isär från statistik, mål och uppföljning för de territoriella utsläppen i det befintliga klimatpolitiska ramverket. Särskilt förslaget till nettonollmål 2045 för konsumtionens klimatpåverkan har utformats så att det finns risk för sammanblandning med motsvarande mål i det befintliga nationella klimatramverket.

Samtidigt som de olika mål- och uppföljningssystemen behöver skiljas från varandra så behöver arbetet med att utforma styrmedel samordnas och synergier sökas, så att både befintliga mål och föreslagna tillkommande klimatmål ska kunna nås på ett effektivt sätt.

Naturvårdsverket anser att den i delbetänkandet föreslagna målkonstruktionen är komplicerad och i behov av fortsatt utveckling. De analysmetoder som föreslås i delbetänkandet är förknippade med större osäkerheter än de som tillämpas mot de befintliga nationella klimatmålen. Naturvårdsverket instämmer därmed i Miljömålsberedningens bedömning att det behövs ytterligare utvecklingsarbete. Vi vill dock framföra att myndigheten inte har möjlighet att genomföra föreslagna tillkommande uppgifter inom ramen för nuvarande resurser. Det sammanlagda resursbehovet behöver uppskattas mer i detalj i ett senare skede.

Naturvårdsverket vill även lyfta fram att det, förutom för offentlig upphandling, saknas nya förslag till styrmedel och åtgärder för att bidra till såväl de föreslagna målbanorna för konsumtionsutsläpp och exportnytta som för sänkta utsläpp från flyg och sjöfart. Det har särskild betydelse för förslaget till alternativ målbana

för konsumtionsutsläppens utveckling, vilken vi bedömer ställer högre krav på ytterligare utsläppsminskningar i närtid. Inom området behövs således kompletterande analys och förslag.

Naturvårdsverket är positivt till att utsläpp från internationellt flyg och sjöfart införlivas i det befintliga nationella nettonollmålet. Naturvårdsverket föreslår dock att det genomförs vissa kompletterande analyser.

Naturvårdsverket ser slutligen även positivt på förslagen om klimatkrav samt beaktande av klimatmålen i den offentliga upphandlingen men vill lyfta fram behov av tydliggöranden kring vad det innebär att klimatmålen ska beaktas, utvecklade mätmetoder för minskad klimatpåverkan från offentlig upphandling samt uppföljning av ställda krav.

Naturvårdsverkets ställningstaganden och skäl

Förslag om statistik och indikatorer över konsumtionens klimatpåverkan (avsnitt 8.11).

Naturvårdsverket är positivt till förslaget om att SCB ges i uppgift att utveckla den officiella statistiken över klimatpåverkan från konsumtion i syfte att höja statistikens kvalitet inom ett antal områden (avsnitt 8.11.1).

Naturvårdsverket bör som samordnande myndighet för den nationella klimatrapporteringen delta i ett fortsatt utvecklingsarbete för att höja statistikens kvalitet. Miljömålsberedningens föreslagna mätmetod¹ för att följa upp konsumtionens klimatpåverkan resulterar i ett sammansatt mått som påverkas av flera olika faktorer, bland annat konsumtionsnivå och konsumtionsval, investeringar och handelsutbyte mellan olika länder. Dessutom beaktar inte metoden en del centrala aspekter av konsumtionens påverkan på växthusgasutsläppen utanför Sveriges gränser. Exempelvis tar metoden varken hänsyn till påverkan på kolinlagring och avgång av kol från förändrad markanvändning eller de samlade effekterna av internationella flygresor.

Naturvårdsverket instämmer även i delbetänkandets förslag att Naturvårdsverket tilldelas ansvar att utveckla scenarier och effektanalyser för klimatpåverkan från konsumtion (avsnitt 8.11.2). Uppgiften behöver dock förtydligas till att den innebär att Naturvårdsverket ges ett sammanhållande ansvar tillsammans med flera andra myndigheter på området.

Naturvårdsverket vill betona att det finns ett betydande samspel, och möjligheter till samordningsvinster, i och med det redan etablerade arbetet med att återkommande ta fram scenarier för utvecklingen av de territoriella växthusgasutsläppen.

Naturvårdsverket håller även med Miljömålsberedningen om att det kommer behövas ytterligare resurser vid de myndigheter, inklusive Naturvårdsverket, som föreslås tilldelas ytterligare uppgifter i genomförandet av de nya effekt- och scenarioanalyserna. Med dagens resurser har Naturvårdsverket inte möjlighet att utföra de föreslagna uppgifterna. Det sammanlagda resursbehovet behöver uppskattas mer i detalj i ett senare skede, förslagsvis i samband med att förslag till metodik tagits fram.

Naturvårdsverket anser att det i arbetet med utvärdering av existerande, och framtagande av nya, metoder är viktigt att metodernas gränsdragningar och andra modelleringsansatser beskrivs på ett sådant sätt att det underlättar jämförelser av olika metoders resultat.

Förslag om statistik och indikatorer över klimatpåverkan och climateffekt från export (avsnitt 9.9).

Naturvårdsverket instämmer i Miljömålsberedningens förslag om att SCB tillsammans med Naturvårdsverket, i dialog med exportaktörer och akademi, utvärderar befintliga mått samt tar fram ett förslag till ny metod för att följa upp statistik om exportens effekt på de globala utsläppen (avsnitt 9.9.1). Skälet är att det saknas en vedertagen metod inom området.

Naturvårdsverket instämmer även i delbetänkandets förslag att Naturvårdsverket ges i uppgift att utveckla utsläppsscenarier över exportens climateffekt samt

¹ En multiregional input-outputmodell som kombinerats med den nationella utsläppsstatistiken, redovisad enligt de nationella miljöräkenskaperna.

metoder för att göra effektbedömningar på exportens klimateffekt (avsnitt 9.9.2). Uppgiften behöver dock förtydligas till att den innebär att Naturvårdsverket ges ett sammanhållande ansvar, se kommentarer ovan om förslag att utveckla scenarier och effektanalyser för klimatpåverkan från konsumtion (i avsnitt 8.11.2).

Naturvårdsverket vill samtidigt framhålla att även efter ett fortsatt metodutvecklingsarbete så kommer den här typen av uppskattningar vara behäftade med mycket stor osäkerhet. Uppgiften att beräkna den totala exportnyttan kommer inte enbart kunna lösas med statistik och konventionell scenariometodik utan behöver dessutom omfatta någon form av effektanalys med antaganden om alternativa händelseförlopp. Eftersom utsläppseffekten av export från svensk industri till en relativt stor del kan komma att uppstå inom EU:s utsläppshandelssystem behöver analysen också ta hänsyn till så kallade ”vattensängseffekter”, det vill säga att åtgärderna enbart leder till att utsläppen inte behöver minska lika mycket i andra delar av handelssystemet.

Sammanfattningsvis kommer de av Miljömålsberedningen föreslagna målbanorna inklusive banan för exportens effekter, som diskuteras mer i detalj i kommande avsnitt, ställa krav på ytterligare effekt- och scenarioanalyser utöver de som redan genomförs i det befintliga klimatramverket. Särskilt analysen av exportens effekter är långt ifrån trivial.

Förslag om mål för minskad klimatpåverkan från konsumtion och ökad klimatnytta från export (avsnitt 10).

Naturvårdsverket ser i huvudsak positivt på Miljömålsberedningens förslag om uppföljning och mål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion och klimatnyttan av svensk export.

Nya mål och målbanor för minskad klimatpåverkan från konsumtion kan bidra till att kunskapen om denna påverkan ökar i samhället. I förlängningen kan det bidra till att klimatutsläppen minskar. Åtgärder som sänker utsläppen i konsumtionsledet har dessutom ofta förutsättningar att samtidigt minska belastningen även på en rad andra hållbarhetsmål, inom och utanför landets gränser. För att ytterligare åtgärder ska genomföras till följd av de nya målen, behöver dock även skärpta styrmedel och möjliggörande åtgärder från det offentliga komma på plats.

Det är också positivt att kunskapen om klimatnyttan från Sveriges export kan fördjupas och att utvecklingen följs upp i återkommande analyser. Den positiva utvecklingen mot låga klimatavtryck i svensk industri kan på så sätt lyftas fram ytterligare i den svenska klimatstrategin.

Naturvårdsverket vill samtidigt betona att det befintliga klimatpolitiska ramverket bör prioriteras, samt att utvecklingen enligt de föreslagna tillkommande mål- och uppföljningssystemen tydligt hålls isär från motsvarande system i det befintliga klimatpolitiska ramverket.

Sammanblandningar mellan de olika målen och målbanorna behöver undvikas samtidigt som möjliga synergier och samordning behöver uppnås när ytterligare styrmedel och åtgärder utformas för att den samlade målbilden ska kunna nås på ett effektivt sätt.

Det finns flera skäl till att lägga vikt vid det befintliga klimatramverket, söka synergier i den fortsatta styrmedelsutvecklingen och samtidigt hålla isär de olika mål- och uppföljningssystemen.

För det första är det nuvarande klimatpolitiska ramverket utformat på ett sätt som överensstämmer väl med hur parter under Parisavtalet och medlemsländer i EU tar ansvar för och redovisar sina nationellt bestämda utsläppsåtaganden. Det gäller både hur åtagandet är formulerat och hur utvecklingen mot målen mäts, rapporteras och verifieras.

Ytterligare ett skäl är att de utsläppsminskningar som genomförs mot de territoriella utsläppsmålen i allt högre grad genomförs genom styrmedel och åtgärder som även bidrar till att utsläppen utanför landets gränser och från den inhemska konsumtionen går ned.²

Styrmedelsutvecklingen i Sverige samspelar och sammanfaller dessutom i allt högre grad med motsvarande utveckling i EU. Även EU:s gemensamma styrmedel är inriktade mot territoriella klimatmål, men har många gånger även de en effekt även utanför unionens gränser och ett vidare systemperspektiv. Ett aktuellt exempel på detta är förslaget till klimattullar (CBAM:s) inom EU:s utsläppshandelssystem, ett annat är initiativet till ett utvecklat ramverk för lagstiftning om hållbara produkter (ESPR) som är en central del av den europeiska handlingsplanen för cirkulär ekonomi.

Det finns alltså redan ett betydande överlapp mellan hur styrningen och styrmedlen behöver utvecklas för att nå de befintliga målen i Sverige och motsvarande insatser som kan behövas för att nå de nya mål och målbanor som Miljömålsberedningen nu tagit fram. I och med delbetänkandets förslag om att inkludera utsläpp från internationellt flyg och sjöfart i de befintliga (territoriella) klimatmålen ökar detta överlapp ytterligare.

Ett tredje skäl för att ge utvecklingen mot territoriella mål viss prioritet och se de tillkommande målen och målbanorna som komplement, är att rådigheten är större mot de utsläpp som uppstår inom landet jämfört med att försöka uppnå motsvarande effekt utanför landets gränser. Forskning visar dessutom att styrmedel som införs så nära en utsläppskälla som möjligt är de mest effektiva. Utvecklingen som vi beskriver ovan visar dock samtidigt att effekterna av styrningen mot territoriella mål, även kan bidra till vidare effekter än så.

Ett fjärde skäl till att nu föreslagna mål och målbanor bör ses som ett komplement och inte blandas samman med utvecklingen mot de territoriella målen är att överenskommelsen i Miljömålsberedningen resulterat i en relativt komplicerad kompletterande målkonstruktion, baserad på mätdata som är förknippade med större osäkerheter än den nationella utsläppsstatistiken, och med målbanor som kommer behöva ändras över tid.

Förslag om en ny strecksats i Generationsmålet för Sveriges globala klimatavtryck (avsnitt 10.2).

Naturvårdsverket ser positivt på förslaget att utveckla miljömålssystemet och Generationsmålet avseende klimatomställningen. Vi instämmer i att Sveriges klimatavtryck är av tvärssektoriell karaktär och därför passar in under Generationsmålet. Naturvårdsverket noterar dock att den föreslagna

² Exempel finns bland annat i transportsektorn, där flera delar i omställningen i princip riktas/behöver riktas mot att begränsa utsläppen från hushållens och det offentliga konsumtion samtidigt som det även sker en omfattande omställning inom den exportintensiva transportmedelsindustrin. Även inom andra sektorer finns exempel på befintliga styrmedel och åtgärder som på betydelsefulla sätt påverkar eller kan utvecklas till att påverka även utanför landets gränser. Det område där det i dag kanske främst saknas styrmedel som påverkar konsumtionsutsläppens utveckling är inom markanvändnings- och livsmedelssektorn.

formuleringen är av annan karaktär än de andra strecksatserna, som är av mer vägledande och inriktande karaktär och ej är formulerade som tidsatta mål. Det förekommer också överlapp med befintliga strecksatser som till viss del också berör resurshushållning och konsumtion. Detta anser vi bör beaktas i det vidare arbetet.

Förslag om mål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion (avsnitt 10.3).

Huvudmålbanan

Naturvårdsverket gör bedömningen att det redan i utgångsläget finns ett behov av uppdatering av den så kallade huvudmålbanan. Utvecklingen i de EU-scenarier som använts av Miljömålsberedningen (från 2018) tar inte hänsyn till att EU under 2021 beslutat om att skärpa målet till 55 procent utsläppsminskning till 2030 och att EU-gemensamma styrmedelbeslut nu är på väg att fattas för att målet ska nås. Dessa styrmedel kan förväntas bidra till att utsläppen minskar även utanför unionens gränser. Dessutom kan konsumtionsutsläppen påverkas ytterligare av kriget i Ukraina och tillhörande sanktioner.

Naturvårdsverket uppfattar den föreslagna huvudmålbanan främst som en konsekvensbeskrivning av den politik som redan förs och vidareutvecklas inom främst EU:s och Sveriges befintliga ramverk. Naturvårdsverket bedömer därmed att huvudmålbanan, även när den uppdaterats, inte ställer krav på några ytterligare styrmedel riktade mot hushållens eller det offentliga konsumtion.

Den alternativa målbanan i linje med en global 1,5 gradersbana

Naturvårdsverket bedömer att förslaget till alternativ målbanda ställer krav på ytterligare utsläppsminskningar, framför allt till år 2030.

Naturvårdsverket vill därför lyfta fram att det är angeläget att i närtid genomföra en fördjupad gapanalys och ta fram förslag till ytterligare styrmedel. Analysen behöver ta hänsyn till de begränsningar som finns i den metod som används för att uppskatta de konsumtionsbaserade utsläppen samt de synergier som finns med de styrmedelsskärpningar och åtgärder som kan behöva genomföras mot de befintliga etappmålen till 2030. Se även kommentarer ovan om behov av metodutveckling gällande förslag om statistik och indikatorer över konsumtionens klimatpåverkan (avsnitt 8.11) samt exportens klimateffekt (avsnitt 9.9).

Förslaget till nettonollmål för konsumtionens klimatpåverkan 2045

Naturvårdsverket menar att detta förslag getts en utformning som gör att det finns särskilt stor risk för sammanblandning med motsvarande mål i det befintliga klimatramverket och mellan mål för konsumtionens klimatpåverkan och exportens klimatnytta. Målet borde förtydligas på flera sätt.

Naturvårdsverket anser bland annat att begreppet internationell klimatnytta behöver förtydligas. Bland annat saknar förklaring om varför negativa utsläpp som genomförs i Sverige ska betraktas som internationell klimatnytta. Naturvårdsverket utgår från att Miljömålsberedningen här avser ytterligare satsningar på negativa utsläpp eller investeringar utomlands, utöver de som kan komma att behövas för att det nuvarande nettonollmålet i det befintliga klimatpolitiska ramverket ska kunna nås, men även detta kan behöva förtydligas.

Vi vill dessutom särskilt betona att genomförandet av åtgärder behöver byggas upp successivt för att balansera utsläppsgapet. Som målet är formulerat nu finns

risk att det tolkas som att åtgärder kan genomföras som en punktinsats vid det specifika målåret. Åtgärderna bör dessutom kunna mätas, rapporteras och verifieras och dessutom kunna klassificeras som additionella.

Naturvårdsverket vill i sammanhanget påminna om ett av förslagen i den klimatpolitiska vägvalsutredningen (SOU 2020:04) om att det behöver tas fram en strategi för en successiv uppbyggnad över tid av de kompletterande åtgärderna mot nettonollmålet 2045 och utvecklingen därefter. En motsvarande strategi kan nu även behöva tas fram i förhållande till det nu föreslagna nettonollmålet för konsumtion. Arbetsinsatsen med de två strategierna, samt föreslagna åtgärder, kan dessutom tjäna på att samordnas.

Förslag om mål för Sveriges exports klimatnytta (avsnitt 10.4).

Naturvårdsverket uppfattar att den målbana för exportens klimatnytta som redovisas i delbetänkandet främst ska ses som en illustration av hur en tänkt sådan bana kan se ut, men att figuren i fråga inte kommer ligga till grund för ett kommande riksdagsbeslut eftersom banan för exportens klimatnytta utgår från en beräkning av historiska bidrag.³ Underliggande scenarioantaganden och beräkningar är inte transparent redovisade och därmed svåra att kommentera. Miljömålsberedningen lägger på detta område fram förslag på metodutveckling, som Naturvårdsverket kommenterar ovan, kopplat till förslagen i kapitel 9.9.

Naturvårdsverket vill i sammanhanget framhålla att den största nyttan som utvecklingen mot låga växthusgasutsläpp i svensk exportindustri kan ha på den globala utsläppsutvecklingen är om den kan bidra till globala teknikskiften. Vid en sådan utveckling minskar effekten i det av Miljömålsberedningen föreslagna måttet då utsläppen sjunker även i andra länders motsvarande industrier.

Naturvårdsverket konstaterar vidare att även när det gäller främjandet av industrins exportnytta så saknas förslag till ytterligare styrmedel och åtgärder i delbetänkandet. Samspelet med befintliga och planerade styrmedel är även på detta område stort, både i förhållande till befintliga klimatmål (i Sverige och EU) och tillväxtmål inom näringspolitiken.

Mått på exportens klimatnytta över tid kan eventuellt, efter metodutveckling, komma att utvecklas till ett mått som främst redovisar effekter av den förda politiken, ett slags resultatindikator.

Förslag om kontrollstationer (avsnitt 10.6)

Naturvårdsverket instämmer i delbetänkandes förslag om att det bör införas regelbundna kontrollstationer för att utvärdera målen om konsumtionsbaserade utsläpp, exportens climateffekt och det globala klimatavtrycket.

Naturvårdsverket håller även med om Miljömålsberedningens bedömning om att uppföljningen och utvärderingen av de nya kompletterande målen ska ingå som en ny del i den årliga klimatredovisningen och koordineras med det återkommande arbetet med att ta fram underlag till klimathandlingsplaner. Det torde finnas stöd i klimatlagen (2017:720) för att den befintliga uppföljningen och utvärderingen kan kompletteras med uppföljning av utvecklingen mot de nu föreslagna kompletterande målen och målbana. Att uppföljningen görs på ett samlat sätt kan vara viktigt för att undvika sammanblandningar mellan de olika

³ Jiborn et al (2020).

målen och målbanorna och för att styrmedelssamspelet mot de olika målen ska kunna analyseras väl.

Naturvårdsverket tolkar den föreslagna inriktningen på de kommande kontrollstationerna som att de föreslagna målbanorna och målen ska ses som ett slags resultatindikatorer snarare än som styrande mål.

Naturvårdsverket menar samtidigt att en process med återkommande omräkningar av målbanor, som Miljömålsberedningen föreslår, inte borde vara det mest centrala i de kommande kontrollstationerna. Det mest centrala bör vara att identifiera vilka barriärer som finns för att de uppsatta målen och målbanorna ska nås och hur Sveriges rådighet ser ut för att undanröja dessa barriärer.

Förslag om klimatpåverkan från flyget (avsnitt 11.9) och klimatpåverkan från sjöfarten (avsnitt 12.9)

Naturvårdsverket bedömer att det behövs ytterligare nationella och internationella styrmedel för att ett mål om nettonollutsläpp senast år 2045 som inkluderar internationell sjöfart och flyg ska kunna nås.

Naturvårdsverket ställer sig positivt till Miljömålsberedningens förslag på detta område men efterlyser några kompletterande analyser. Det behöver studeras i vilken omfattning utsläppsgapet till nettonollmålet 2045 påverkas av att målet utvidgas, samt vilka kompletterande styrmedelsförändringar som kan behövas för att bidra till måluppfyllelse. De kompletterande analyserna behövs också med tanke på att Miljömålsberedningen föreslår att en ny metod tas fram för att skatta utsläppen från utrikes sjöfart. Ett ytterligare motiv till de kompletterande analyserna är att det inom en relativt snar framtid väntas finnas konkreta resultat från förhandlingarna om flera EU-gemensamma styrmedel⁴ som kommer att påverka utsläppen från såväl internationellt flyg som sjöfart.

Naturvårdsverket menar att det behöver tydliggöras vilka ytterligare åtgärder som ett införlivande av utsläpp från internationell sjöfart och flyg förväntas kunna leda till när de förs in i det befintliga nationella klimatramverket, jämfört med nollalternativet (att utsläppen fortsatt regleras internationellt och inom ett skärpt EU-ramverk).

Naturvårdsverket saknar ett resonemang om möjligheten att införa särskilda etappmål för internationell luftfart respektive sjöfart som angör Sverige. Ett skäl som talar för sådana etappmål är att Sveriges rådighet inom internationell sjöfart och flyg är mer begränsad jämfört med utsläppen inom landet.

Förslag om en resultatindikator om klimatkrav till regeringens mål för den offentliga upphandlingen (avsnitt 13.24.1).

Naturvårdsverket instämmer i förslaget. Vi anser också att det är viktigt att det tas fram kriterier för vad som ska räknas som klimatkrav i offentlig upphandling. Resultatindikator om antal upphandlingar med klimatkrav påminner om nuvarande redovisning inom förordning om miljöledning i staten där myndigheterna rapporterar andel av sina upphandlingar med miljökrav. Därutöver är det av lika stor vikt att de klimatkrav som ställts i upphandlingar också följs upp för att se att kraven verkligen ger den effekt som önskas, vilket också framgår i avsnitt 13.21 i delbetänkandet. Det kan vara värdefullt att utreda hur uppgifterna och statistiken för resultatindikatorn ska tas fram.

⁴ Bland annat EU ETS, Refuelaviation och FuelEUMaritime

Förslag om ett etappmål för utsläpp från offentlig upphandling (avsnitt 13.24.2)

Naturvårdsverket instämmer i förslaget att riksdagen beslutar om ett etappmål för utsläpp från offentlig upphandling av varor och tjänster. Vi vill framhålla att det är av vikt att etappmålet hänger ihop med mätmetoderna (beskrivna i avsnitt 13.7) samt förslaget i avsnitt 13.24.7 om att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att vidareutveckla miljöspendanalysen i samarbete med SCB.

Förslag om klimatkrav i upphandlingslagstiftningen (avsnitt 13.24.3).

Naturvårdsverket instämmer i förslaget om att de nationella klimatmålen ska beaktas i offentlig upphandling men anser att det behöver förtydligas. Förslaget innebär en ökad tydlighet i jämförelse med det förslag som lämnades av Finansdepartementet i oktober 2021⁵. Enligt Finansdepartementets förslag ska en upphandlande myndighet eller enhet beakta klimatet vid offentlig upphandling. Miljömålsberedningens förslag om att upphandlande myndigheter och enheter ska beakta klimatmålen i sin offentliga upphandling specificerar tydligare vad som avses med skyldigheten att beakta klimatet, men ytterligare tydlighet behövs. Innebär ”att beakta klimatmålen” att ställa klimatkrav enligt förslagen i avsnitt 13.24.1 och hur hårda krav krävs i upphandlingen för att klimatmålen ska ha beaktats? Naturvårdsverket har tidigare ställt sig positivt till förslag att upphandlande myndigheter ska beakta klimat vid upphandling.⁶

Förslag om klimatkrav i myndigheters instruktioner (avsnitt 13.24.4).

Naturvårdsverket avstyrker att instruktionerna för alla statliga myndigheter som genomför offentliga upphandlingar ska innehålla krav när det gäller klimatarbetet så att utsläppsminskningar får betydelse vid avvägningar i offentliga upphandlingar och klimatfrågor blir en del i alla myndigheters upphandlingar genom en ny paragraf under rubriken Offentlig upphandling. Anledningen är att det redan idag åligger miljömålsmyndigheter att arbeta mot Agenda 2030 och Sveriges miljökvalitetsmål samt att följa förordning om miljöledning i staten. Utöver detta ska myndigheterna verka för att den nationella upphandlingsstrategin uppnås (se avsnitt 13.3 i delbetänkandet). Denna befintliga styrning plus förslag om ändring av lagen om offentlig upphandling enligt avsnitt 13.24.3 gör att föreslagen skrivning om klimatkrav i myndigheters instruktion anses överflödig.

Övriga förslag om klimatpåverkan från offentlig konsumtion och upphandling (avsnitt 13.24).

Naturvårdsverket instämmer även i övriga förslag i avsnitt 13.24 och särskilt förslaget om att utveckla miljöspendanalysen (avsnitt 13.24.7) samt vikten av en öppen och fritt tillgänglig LCA-databas (avsnitt 13.24.8). Skälet är att det är nödvändigt med både tillgängliga beräkningsmodeller och data för att kunna mäta klimatpåverkan på ett jämförbart sätt.

Angående en öppen och fritt tillgänglig LCA-databas vill Naturvårdsverket betona vikten av att livscykeldata baseras på kraven för datauppsättningar som överensstämmer med miljöavtryckskraven i EU-kommissionens

⁵ En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds2021:31) (Fi2021/03461)

⁶ Naturvårdsverkets yttrande över promemorian En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds2021:31). Dnr: NV-08271-21. Tillgängligt via: <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/dokument/yttrande/2022/220127-yttrande-over-skyldighet-att-beakta-vissa-samhallsintressen-vid-offentlig-upphandling.pdf> (2022-08-25)

rekommendation om användning av miljöavtryck⁷. Angående miljöspendanalysen tycker Naturvårdsverket att det är viktigt att emissionsfaktorerna stämmer och tolkar detta som att det är en samstämmighet i modelleringsansatsen genom samtliga delar av miljöspendanalysen samt att data som används är representativ.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av avdelningschefen Maria Ohlman.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Jenny Oltner samt handläggarna Sara Nilsson, Ulrika Isberg Bondemark, Eva Jernbäcker, Anna Bladh Christiansson och Karin Schröder.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Maria Ohlman

Kopia till:
m.klimatenheten@regeringskansliet.se

⁷ Bryssel den 16.12.2021 C(2021) 9332 final